Universitatea din Bucuresti
Facultatea de Psihologie si Stiintele Educatiei **DFP- Bucuresti**

PSIHOLOGIA EDUCATIEI

-2018-2019 -

Lect univ dr. Bucur Cristian

PSIHOLOGIA EDUCATIEI invatarea...

INVATARE

STATUT si ROL

> PSIHOLOGIE EDUCATIEI

SUCCES si INSUCCES

> PROCESE si MECANISM E PSIHICE

PERSONALI
TATE elev /
profesor /
metode de
cunoastere

STILURI de invatare si predare

PSIHOLOGIA EDUCATIEI personalitatea cadrului didactic si a elevului

personalitatea cadrului didactic si a elevului

Temperamentul

Zlate precizeaza ca exista indicatori psihocomportamentali care ne pot orienta in identificarea temperamentului:

- ritmul si viteza trairilor si starilor psihice
- intensitatea vietii psihice
- durabilitatea in timp manifestarilor psihocomportamentale
- initierea, desfasurarea si incheierea unei actiuni
- impresionalitatea si impulsivitatea
- tempoul trairilor psihice
- gradul de egalitate al trairilor psihice
- rapiditatea de adaptare la situatii noi
- modul de utilizare a energiei

Temperamentul

tipologie psihofiziologica

Pavlov- descria temperamentul in functie de trei coordonate ale activitatii nervoase:

• intensitate

mobilitate

• echilibru

Tipul 1	Tipul 2	Tipul 3	Tipul 4
Puternic	Puternic	Puternic	
Echilibrat	Echlibrat	Neechilibrat	Slab
Mobil	Inert	Mobil	

sangvinic

flegmatic

coleric

melancolic

5 trasaturi-Open decriptori dupa Howard 2004 Agreeable Big Five Personality **Extraverted Traits** Stable Conscientious

5 trasaturi- decriptori dupa Howard 2004

Nevrotism (neuroticism)

persoane cu semnificative accente nevrotice, emoţionalitate mai ridicata, în special în partea sa negativă, (frica, angoasa sau depresii), persoane care necesită sprijin afectiv pentru a trece peste astfel de faze; continuumul dezechilibru emoţional -echilibru emoţional

Extraversie (extraversion)

comunicative, sociabile, cu fluenta verbala, cu o bună prezență socială, capacitate de verbalizare peste medie, persoane care se simt bine în contexte sociale și, ca atare, caută sa interactioneze cu ceilalți; continuumul extraversie—introversie

5 trasaturi- decriptori dupa Howard 2004

Deschidere către experiență (openness to experience)

persoane deschise spre experiențe senzoriale, cu simț artistic, cu preocupari artisitice (in general), animați de interese intelectuale, caracterizați de curiozitate științifică (în special în științele naturale), apropiați de natură și atrași în general, de o viață în armonie cu natura și frumosul; continuumul deschidere către experiență - mod reținut, conservator de a fi (incluzand și preferința pentru ceea ce este familiar)

Agreabilitate (agreeablenes

descrie persoane agreabile, neagresive, plăcute, animate de sentimente plăcute față de copii, față de animale și, în general, față de cei din jur, cu rezistență la frustrare și care nu-și exprimă frustrarea prin acte de agresivitate fizică sau verbală. Împreună cu scala; scala variaza intre agreabilitate – duritate în relațiile interpersonale.

5 trasaturi- descriptori dupa Howard 2004

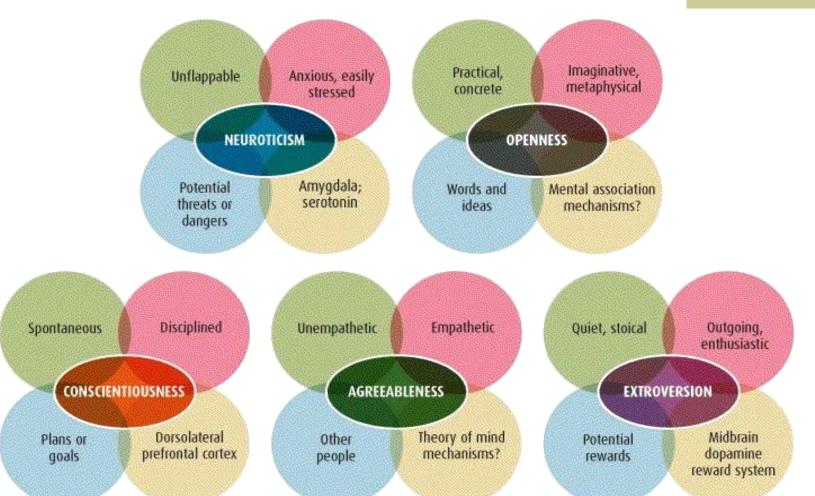
Conștiinciozita te (conscientiousn ess) persoane ordonate, preferă medii de lucru bine definite și controlate, capabile de muncă susținută și de concentrare îndelungată a energiei către realizarea obiectivelor propuse, care sunt dispuse să investească multă muncă și să nu se lase distrase de tentații. Costa și McCrae (1990) afirma ca acest factor este legat de reușita profesională, de nivel superior, indiferent de domeniul de activitate; constiinciozitate - tendinta spre hedonism

Low scorers are...

High scorers are...

Relevant situations

Brain mechanism

		Low Scorers	High Scorers
1 Openness		Down-to-earth Uncreative Conventional Uncurious	Imaginative Creative Original Curious
2 Consciention	ousness	Negligent Lazy Disorganized Late	Conscientious Hard-working Well-organized Punctual
3 Extroversion	n	Loner Quiet Passive Reserved	Joiner Talkative Active Affectionate
4 Agreeabler	ness	Suspicious Critical Ruthless Irritable	Trusting Lenient Soft-hearted Good-natured
5 Neuroticism	n	Calm Even-tempered Comfortable Unemotional	Worried Temperamental Self-conscious Emotional

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

CARACTERUL

configurația sau structura psihică individuală, relativ stabilă și definitorie pentru om, cu o mare valoare adaptativă, deoarece pune în contact individul cu realitatea, facilitându-i stabilirea relațiilor, orientarea și comportarea potrivit specificului său individual.

<u>În sens</u> <u>restrictiv</u> ψ schema de organizare a profilului psihomoral general al persoanei, considerată prin prisma unor norme și criterii etice

<u>În sens</u> <u>larg</u>, (extensiv) ψ ansamblu închegat de atitudini şi trăsături care determină o modalitate relativ stabilă, constantă de orientare şi raportare a subiectului la cei din jur, la sine însuşi, la activitatea desfăşurată, la însăşi societate, ca realitate socio-umană globală

PSIHOLOGIA PERSONALITATII

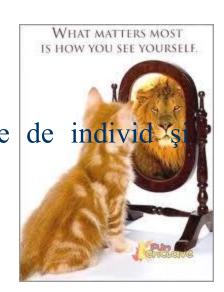
Atitudinea

ψ modalitate internă de raportare la diferitele laturi ale vieţii sub forma în care experienţa anterioară este acumulată, conservată şi organizată la individ, când acesta abordează o

"Nobody likes a negative attitude. Learn to smile when I announce a paycut."

Modele explicativ-interpretative

ψ Modelul constructelor personale

G Kelly

➤ fiecare om se raporteaza fata de lume/ mediu prin prisma unor principii stiintifice: se identifica probleme, se formuleaza ipoteze, acestea sunt testate prin metode multiple, se formuleaza concluzii generalizand

Modele explicativ-interpretative

Ψ Modelul constructelor personale

G Kelly

- model, patern personal care reflecta intelegerea, explicatia si interpretarea a tot ce-l inconjoara pe individ
- right experienta de viata (sociala, istorica, psihologica etc) conduce la constructii personale fiind generalizate pentru categorii diferite de obiecte sau fenomene
- gama de constructe creste continuu, este determinata individual si social, fara a avea un punct terminus de evolutie

Modele explicativ-interpretative

ψ Modelul constructelor personale

- > postulat: procesele personale sunt dirijate de idinvid prin prisma anticiparilor pe care le realizeaza
  - ➤ 11 corolare completeaza teoria si ii aduc perspective noi de intelegere

- omul realizeaza replici ale evenimentelor viitoare chiar prin procesele de anticipare
- asemanarile intre situatii ne permit sa facem generalizari si predictii
- in aceeasi situatie experientele traite vor fi diferite- tot ca urmare a anticiparilor realizate

  16

Modele explicativ-interpretative

Ψ Modelul constructelor personale

- 2) individualitatea
- fiecare are construtii proprii
- nu reflecta realitatea obiectivă, ci interpretarea pe care persoana o face
- există caracteristici comune ale constructelor pentru toti

3) organizarea

- persoana tinde să organizeze constructele intr-un sistem, strans legat de viziunea proprie asupra relației dintre ele
- persoane care au constructe similare difera prin ordinea diferita a acestora
- posibilitatile si ocaziile de anticipare individuale

Modele explicativ-interpretative

Ψ Modelul constructelor personale

- 4) dihotomia toate constructele sunt bipolare/ dihotomice
  - este nevoie sa avem si constructul opus, pentru a arevidentia cum respectivul/a diferă de celelalte
  - se faciliteaza comparatiile si gradele
- 5) alegerea
- dintr-un construct, persoana alege modalitatea cea mai buna de a anticipa evenimentele
- -_alternativa care va functona cel mai bine- cu cea mai mare putere anticipativa\
- alegerile \se realizeaza foarte des intre securitate-aventura
- alegerile sigure pot explica persistenta in aceeasi eroare

Modele explicativ-interpretative

Ψ Modelul constructelor personale

- 6) aplicabilitatea
- fiecare cosntruct are o gama delimitata de evenimente/ fenomene pe care le poate explica si, deci, functia anticipatorie este una relativ bine delimitata

- experienta
- sistemul constructelor variaza o data cu aparitia si construictia unor replici ale evenimentelor
- procesul de validare al unui construct este fara final
- daca un construct nu se dovedeste ca predictor valid, trebuie reformulat sau inlocuit, prin prisma experienței personale

Modele explicativ-interpretative

ψ Modelul constructelor personale

modularea

- constructele nu au acelasi grad de permeabilitate intra, dar si inter-personal;
- sistemul de constructe devine astfel mai mult sau mai putin adaptabil, mai mult sau mai putin constant

fragmentarea

- indiviaul poate sa foloseasca succesiv o varietate de subsisteme de constructe care sunt incompatibile unul cu celalalt
- •_de importanta majora nu este incompatibilitatea, ci relatia ierarhica din cadrul sistemului- supra/ sub ordonarea unor constructe fata de altele
- in relatia cu o persoana, multiple constructe divergente (supra sau b ordonate) conduc.....

8)

9)

Modele explicativ-interpretative

Ψ Modelul constructelor personale

asemanarea

- similitudinea intre procesele psihice a 2 sau mai persoane este data de multe anticparile similitudinea situatiilor
- identitatea constuctelor este greu de afrmat

socialul

- anticiparea si decodarea constructelor altei persoane creeaza premisele pentru integrarea si acordarea unui rol semnificativ in relatiile cu aceasta a doua persoana
- antciparile altora conduc la crearea de situatii sociale grade diferite de intelegere, comunalitate, acceptanta, integrare etc 21

Modele explicativ-interpretative

ψ Modelul constructelor personale

Proprietati

aplicabilitate.

constructul este
 util in construirea
 unui set specificat
 de fenomene/
 evenimente

focalizare.

 exista o zona de focalizare in care prezice cel mai bine evenimentele

permeabilitate..

poate fi el utilizat
 pentru a forma
 constructe noi,
 diferite?

Modele explicativ-interpretative

ψ Modelul balanței caracteriale

PPNeveanu

> sistematizarea trăsăturilor caracteriale câte două în perechi cu poli opuși, ele găsindu-se în aceeași persoană în proporții și amestecuri diferite

bun	rau
cinstit	necinstit

Modele explicativ-interpretative

ψ Modelul balanței caracteriale

PPNeveanu

- initial, trăsăturile caracteriale se află în poziția 0, evoluția lor fiind teoretic egal probabilă
- > criterii in functie de care evolueaza trasaturile polare:
  - natura, tipul, numărul și valoarea situațiilor de viață parcurse
  - întărirea sau sancționarea lor exterior-educativă
  - gratificarea sau condamnarea lor
  - asimilarea sau respingerea lor prin învăţare

Modele explicativ-interpretative

ψ Modelul balanței caracteriale

- > arată și explică mecanismul psihologic al formării caracterului (forța motrice care constă în opoziția dintre contrarii, în lupta și ciocnirea lor)
- > sugerează interpretarea caracterului ca rezultat al autoformării (din interior) nu numai al determinărilor sociale
- > conduce la stabilirea unei tipologii caracteriale (când trăsăturile pozitive sunt mai multe se poate vorbi de ,,un om de caracter", în timp ce polul opus atrage expresia de ,,om fără caracter")

Temperament Caracter Aptitudini

T - C

C - **T**

- colorează- altruismul unui coleric
   vs cea a unui flegmatic
- predispune flegmaticul va avea un tempou mai redus in perceptia noilor stimuli, dar si o stabilitate foarte ridicata in raport cu situatiile noi
- avantajeaza/ dezavantajeaza formarea diferitelor trasaturi C;
   sangvinicul (sociabilitate),
   colericul (autocontrol)

- inhiba anumite trasaturi temperamentale
- mascheaza/ compenseaza acele elemente T care sunt dezadaptative
- potenteaza/ valorifica trasaturile
   T pentru o mai buna adaptare
   situationala

Temperament Caracter Aptitudini

A-C

• corelatia dintre ele

cu aptitudini si trasat negative de C cu aptitudini si trasat pozitive de C

fara
aptitudini si
trasat
negative de

fara
aptitudini si
trasat
negative de

caracter

aptitudii

Temperament Caracter Aptitudini

PERSONALITATEA CD

Profil de personalitate a cadrului didactic- de completat in clasa cu studentii

Prezentare profil de personalitate si profil de competente (DP)

PSIHOLOGIA EDUCATIEI personalitatea cadrului didactic si a elevului

Metode de cunoastere a elevului...

PSIHOLOGIA EDUCATIEI personalitatea cadrului didactic si a elevului

Metode de cunoastere a elevului...

ψ Observatia

ψSe considera ca "observarea cu atentie a comportamentului unui animal sau a unui om este, in general, punctul de plecare pentru cea mai mare parte a cercetarilor psihologice" (R. Atkinson si colab., 2002, p. 21).

ψla inceputul oricarei stiinte se afla observatia1" (I. Radu, coord., 1991).

ψ...urmarire si inregistrare a manifestarilor comportamentale ale elevilor asa cum se petrec ele in mod natural in contextul scolii.

Metode ...

Observati a

ψ alura corporala, ψ particularitatile fizionomice, ψ manifestarile comportamentale ψ situatiile si manifestarile (simptomatica labila)

ψ miscari si complexele de miscari

Ex: mersul, alergatul, cataratul, manipularea obiectelor, deprinderi instrumentale – de manevrare a obiectelor si aparatelor -, deprinderi grafice - desen, scriere -, vorbire avand in vedere intonatia, intensitatea, debitul, fluenta, pronuntia, structura propozitiilor si frazelor, unitatea discursului, gesturile insotitoare, conduite emotional expresive cum ar fi postura, miscarile, gestica, mimica 31

ψa) foaia de observatie care precizeaza:

Metode ... y-

ψ- data cand se face observatia

ψ- locul

ψ- subiectii observati

 ψ - tipul de activitate in care sunt antrenati subiectii.

Obser vatia

 ψ Apoi, pe 2/3 din foaie se consemneaza comportamentele observate, iar pe o treime pot fi notate eventualele interpretari care ar putea fi date acestor fapte.

wde miscari si complexele de miscari (mersul, alergatul, cataratul, manipularea obiectelor, deprinderi instrumentale – de manevrare a obiectelor si aparatelor -, deprinderi grafice – desen, scriere -, vorbire avand in vedere intonatia, intensitatea, debitul, fluenta, pronuntia, structura propozitiilor si frazelor, unitatea discursului, gesturile insotitoare, conduite emotional expresive cum ar fi postura, miscarile, gestica, mimica).

Metode ...

ψ Observatia

- ψb) Grila de observatie: se elaboreaza dupa ce sunt cunoscute felurile de manifestari pe care le-ar putea prezenta subiectii observati
- ψ. Acestea devin rubrici ale unui tabel si ori de cate ori vor fi observate de catre profesor, vor fi bifate
- ψ. se pot inregistra si intensitatile acelor reactii prin stabilirea, tot in tabel, a trei, cinci grade de tipul: foarte bun, bun, potrivit, slab, foarte slab.

Metode ...

ψ Observatia

ψ Dupa obtinerea datelor prin intermediul acestor metode, ele trebuie sa fie prelucrate, adica grupate dupa calitatea lor si interpretate. trebuie sa se descopere in spatele manifestarilor comportamentale acele insusiri psihice pe care le cautam.

ψ Interpretarea cere luarea in considerare a contextului in care s-au produs comportamentele respective si, totodata, surprinderea legaturilor dintre ele si, pe cat posibil, confirmarea lor prin aplicarea altor metode.

Metode ...

Observatiareguli minimale ψ observatorul trebuie sa aiba o pregatire teoretica in domeniul psihologiei pentru a organiza desfasurarea observatiei si apoi pentru a interpreta rezultatele;
ψ capacitatea observatorului de a surprinde:

- a) aspectele importante pentru cunoasterea elevului;
- o) relevarea interdependentei dintre comportamente;
- c) cunoasterea manifestarilor comportamentale, in general caracteristice si indicand prezenta anumitor insusiri psihice;
   ψ claritatea scopului desfasurarii observatiei

ψ planificarea desfasurarii observatiei cu precizarea situatiilor sau activitatilor care vor fi urmarite, ³de

Metode ...

Observatiareguli minimale

- ψ inregistrarea cat mai exacta si corecta a celor observate (folosind fie fisa de observatie sau grila, fie mijloace tehnice avansate cum ar fi inregistrarea video, televiziunea cu circuit inchis);
- ψ repetarea observarii comportamentelor in alte contexte;
- ψ interpretarea cat mai corecta a datelor si reducerea gradului de subiectivitatea inerent factoruluii uman.

Metode ...

Observatia-

dezavantaje

- ψ trebuie asteptate manifestarile comportamentale ale elevilor si s-ar putea ca in anumite situatii acestea sa nu apara;
- ψ este mai putin riguroasa, pentru ca nu pot fi cunoscuti toti factorii care genereaza comportamentele respective, iar acestea nu pot fi intotdeauna bine evaluate;
- ψ in interpretare pot apare influente din partea observatorului, a subiectivitatii sale;
- ψ daca observatorul este vazut de elev, prezenta lui poate deja sa modifice comportamentele reale ale acestuia.

Metode ...

Observatiaavantaje In 3 minute, gasiti 2 avantaje, apoi schimbati foaia cu un coleg/a

Metode ...

ψ provocata intentionata,

ψ interventia in desfasurarea fenomenului,

Experimentulelemente definitorii ψ masurarea si controlarea in vederea descoperirii relatiilor cauzale, a legilor ce guverneaza.

ψ nu se asteapta pasiv aparitia comportamentelor elevilor, ci se asigura conditii care sa le declanseze, adica se folosesc anumiti stimuli reali sau verbali, anumite contexte special alese sau create

 ψ se intervine deliberat ca sa se favorizeze actiunea anumitor factori care se numesc variabile independente

nu tin de subiectul supus experimentului si pot fi modificati de catre experimentator

Metode ...

Experimentul

ψ sunt folosite aparate de masura pentru administrarea unor stimuli noi si a raspunsurilor pe care le dau subiectii.

ψ experimentul permite controlul asupra efectelor variabilelor independente asupra variabilelor dependente

... cele masurate si monitorizate de catre experimentator

 ψ datele obtinute se caracterizeaza prin mai mare rigoare si mai ales sunt dezvaluite legaturile dintre ele.

Metode ...

Experimentulreguli de baza

- ψ stabili corespondenta intre ceea ce se estimeaza ca se va obtine prin aceasta metoda si obiectivele initial stabilite;
- ψ formularea unor ipoteze (stabilirea unei relatii posibile intre variabilele independente si cele dependente care va trebui demonstrata prin acel experiment) care orienteaza organizarea experimentului;
- ψ stabilirea clara a variabilelor independente si a celor dependente;
- ψ alegerea instrumentelor sau cailor de masurare si control a variabilelor;

Metode ...

Experimentulreguli de baza ψ inregistrarea cat mai precisa a rezultatelor si apoi prelucrarea lor cantitativa si compararea rezultatelor altor subiecti care nu au fost supusi experimentului (grupul de control sau grupul martor);

ψ interpretarea cat mai exacta a rezultatelor, cu sprijin pe teoria psihologica.

Metode ...

Experimentul-varibile

ψ INDEPENDENTA

■ in 3 min dati cat mai multe exemple ...

ψ DEPENDENTA

■ in 3 min dati cat mai multe exemple ...

Metode ...

Anchetaelemente definitorii

- ψ adresarea de intrebari, fie oral, fie in scris si inregistrarea cat mai completa a raspunsurilor. Intrebarile sunt, in principal, referitoare la viata psihica a celui supus cercetarii.
- ψ pot fi constatate anumite <u>cunostinte</u> de care dispune subiectul, <u>opiniile</u> si <u>atitudinile</u> sale fata de evenimente si fata de sine, <u>motivele</u> activitatilor sale, <u>dificultatile</u> cu care se confrunta, <u>preferintele</u> sale in <u>relatiile</u> cu ceilalti.
- ψ raspunsurile sunt prelucrate in vederea fie a relevarii tendintelor frecvente ale subiectilor de a se raporta la evenimente intr-un anumit fel
- ψ pe baza unor astfel de date sa se optimizeze situatiile in care se pot afla oamenii, fie in vederea cunoasterii diferitelor aspecte ale vietii lor psihice si, cu deosebire, cunoasterea personalitatii lor.

Metode ...

- a) ancheta pe baza de chestionar
- b) ancheta pe baza de interviu.

Ancheta- forme

ψ ancheta pe baza de chestionar

- este foarte mult utilizata in cercetarile asupra elevilor mai mari, incepand cu preadolescenta,
- chestionarul este instrumentul de baza al acestei variante a anchetei- este definit ca fiind: "o succesiune logica si psihologica de intrebari scrise sau de imagini grafice cu functia de stimuli , in raport cu ipotezele cercetarii, care prin administrarea de catre operatori de ancheta sau prin autoadministrare determina din partea celui anchetat un comportament verbal sau nonverbal, ce urmeaza a fi inregistrat in scris" (S. Chelcea, 1975).

ψ ancheta pe baza de chestionar ...

Metode ...

Anch eta-forme

- intrebarile pot fi:
  - ✓ referitoare la aspecte de identificare a celui ce raspunde, cum ar fi cele referitoare la nume si prenume, varsta, sex, clasa si scoala, etc.;
  - ✓ cele referitoare la aspectele psihice ce vor fi cunoscute prin intermediul respectivului chestionar,
  - ✓ inchise, adica sunt insotite deja de raspunsuri, iar subiectul trebuie sa aleaga pe cel care i se potriveste. Aceste raspunsuri pot fi dihotomice, cum ar fi "da" sau "nu" sau in evantai, adica sunt mai multe raspunsuri din care trebuie sa fie ales unul sau doua;
  - deschise, care cer elaborarea in scris mai ampla a raspunsului si mai legat de propria persoana si situatie

Metode ...

ψ are la indemana chestionare deja elaborate de specialisti; ψ trebuie sa construiasca singur un astfel de instrument.

Anchetasituatii de utilizare

ψ sa foloseasca un limbaj accesibil celor care vor raspunde;

ψ intrebarile sa nu para indiscrete pentru ca genereaza respingerea lui din partea celui ce va raspunde;

ψ sa nu fie haotice, ci sa aiba o anumita organizare logica si psihologica;

Anchetacerinte de baza in construir ea

intrebaril

Ψ

 ψ sa nu fie doua intrebari in aceeasi formulare pentru ca nu se va sti exact la ce se refera raspunsul obtinut;

ψ intrebarile sa nu sugereze raspunsurile;

ψ sa nu fie prea numeroase pentru a nu starni reactii de respingere;

ψ daca este posibil, sa se asigure controlul raspunsurilor prin confruntarea lor sau sa existe intrebari speciale care sa verifice

Metode ...

ψ Ancheta

ψAvantajele anchetei pe baza de chestionar

- 1) se poate aplica relativ usor, mai ales cand exista chestionare deja elaborate
- 2) pot fi obtinute dintr-odata multe date despre subject (elevul avut in atentie);
- 3) pot fi aplicate in grup si se obtin, in acelasi timp, multe date de la multe persoane
- 4) pot fi cercetate o data mai multe aspecte ale vietii psihice ale individului sau grupului;
- 5) raspunsul scris da posibilitatea extragerii altor informatii cu privire la starea subiectului, la temperamentul sau, la nivelul elaborarii deprinderilor, etc.

Metode ...

ψ Ancheta

ψCele mai importante dezavantaje sunt:

- 1) este posibil ca cei ce raspund sa nu inteleaga pe deplin intrebarile
- 2) prin felul in care aleg raspunsuri sau le construiesc vor sa para intr-un anume fel in ochii anchetatorului si dau asa numitele "raspunsuri de fatada".

Metode ...

ψ Ancheta

- ψ Interviul consta in adresarea de intrebari directe in raportul de fata in fata a anchetatorului cu subiectul si consemnarea cat mai exacta a raspunsului acestuia (daca se poate cu ajutorul unui reportofon).
- ψ Interviurile trebuie gandite dinainte, cu respectarea cerintelor precizate anterior. Ordinea adresarii si continutul intrebarilor trebuie sa fie aceeasi pentru toti cei care vor fi supusi investigatiei.
- w Conditiile generale de desfasurare a interviului sunt urmatoarele: a) sa se obtina acordul subiectului; b) sa se capteze interesul si bunavointa lui; c) sa se evite intrebarile jenante; d) sa se convina asupra locului si timpului de desfasurare; e) sa se asigure un climat de respect reciproc si incredere.

Metode ...

ψ Ancheta

ψSunt si cateva dezavantaje de care trebuie sa se tina seama atunci cand se alege calea de cercetare

- a) este mai costisitor sub raportul timpului pentru ca trebuie sa se lucreze cu fiecare subiect sau cu grup restrans (interviu de grup);grup
- b) relatia fata in fata ii poate intimida pe elevii mai mici si pot fi astfel alterate raspunsurile lor;
- c) exista tentatii mai mari ale subiectului de a da raspunsuri de fatada;
- d) pot interveni factori perturbatori, neprevazuti in timpul desfasurarii interviului; e) pot fi dificultati de inregistrare a raspunsurilor.

Metode ...

ψ Ancheta

- ψSunt si cateva **dezavantaje** de care trebuie sa se tina seama atunci cand se alege calea de cercetare:
  - a) este mai costisitor sub raportul timpului pentru ca trebuie sa se lucreze cu fiecare subiect sau cu grup restrans (interviu de grup)
  - ; b) relatia fata in fata ii poate intimida pe elevii mai mici si pot fi astfel alterate raspunsurile lor;
  - c) exista tentatii mai mari ale subiectului de a da raspunsuri de fatada;
  - d) pot interveni factori perturbatori, neprevazuti in timpul desfasurarii interviului;
  - e) pot fi dificultati de inregistrare a raspunsurilor.

STILURI...

STILURI DE INVATARE

Emisfera DREAPTA

- Imagini, comparatii, asocieri
- Global, forme si structuri
- Recunoastere faciala si a obiectelor pe baza reprezentarilor spatiale, temporale, de miscare
- Nou, inedit, incert

Emisfera STANGA

- Cuvinte (oral sau scris)
- Logica, ratiune, judecata, obiectivitate
- Demers linear, secvential, detaliat, algoritmic
- Formuleaza reguli, legi, clasificari
- Planifica, certitudini

STILURI DE INVATARE

Rita și Keneth Dunn

- > fiecare om are stilul lui de învățare și punctele lui forte.
- > nici un stil nu este mai bun sau mai rău decât celelalte.
- in toate grupurile culturale, academice, masculine, feminine

- 37% copiii învață prin mișcare, atingere și acțiune, deci au un stil haptic;
- 34% învață prin sunete și muzica, stilul este auditiv;
- 29% prin imagine, au un stil vizual

STILURI DE INVATARE

Auditiv/Ascultare	Vizual/A vedea	Practic/kinestetic
Își amintește ce spune sau ce aude.	Îl ajută dacă ia notițe sau dacă desenează ceva.	Își amintește ce face, împreună cu toate experiențele trecute.
Vorbește tare cu el / ea însuși /însăși.	Îl ajută graficele și imaginile.	Îi plac recompensele ce implica activitati fizice.
Nu se descurcă întotdeauna cu instrucțiunile scrise	Întâmpină dificultăți la concentrarea asupra unor activități verbale.	Îi place să atingă oamenii în timp ce vorbește cu ei.

56

STILURI DE INVATARE

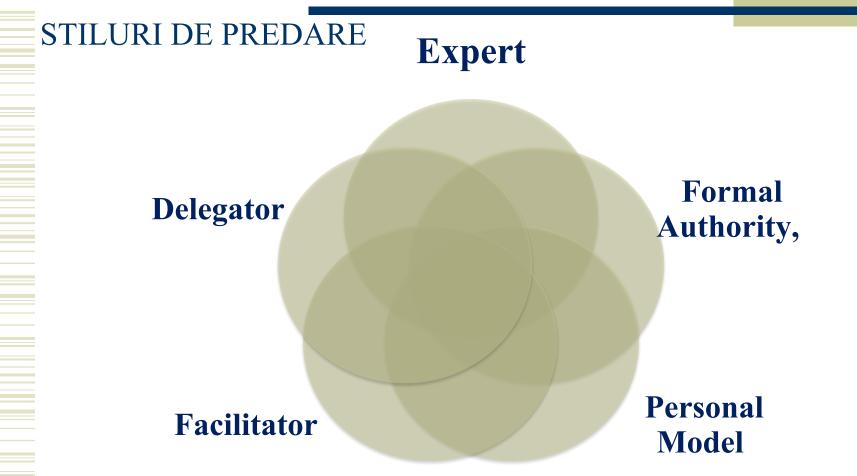
Auditiv/Ascultare	Vizual/A vedea	Practic/kinestetic
Îi place să asculte pe alții citind ceva cu voce tare.	Preferă să privească, decât să vorbească sau să treaca la acțiune.	Îi rezolvă efectiv problemele.
Şopteşte în timp ce citeşte	Este de multe ori bine organizat.	Bate din picior / cu creionul în masă.
Îi plac discuțiile din clasă	Își amintește ce vede	Găsește modalități de a se deplasa.
Are nevoie să vorbească în timp ce învață lucruri ui.	Așează informațiile primite în format vizual.	Își pierde interesul când nu este implicat 0108 - 01 Student centred learning – Au în mod activ.

Autumn 2003 57

STILURI DE INVATARE

Auditiv/Ascultare	Vizual/A vedea	Practic/kinestetic	
Își amintește fețele oamenilor	Îi place să citeaască și orotgrafiază bine.	Nu ortografiază bine.	
Fredonează / cântă	Are o personalitate tăcută, liniștită.	Are o personalitate deschisă.	
Zgomotul este un element de distragere a atenției.	Observă detaliile	Nu poate sta liniştit mult timp.	

STILURI DE PREDARE

Formal Authority

- Profesorii cu un astfel de stil de predare tind să se concentreze asupra conținutului. In general, este centrată pe cadrul didactic; profesorul se simte responsabil pentru asigurarea fluxului invatarii si controlul conținutului și de aceea studentul va primi conținutul.
- Un tip de declarația făcută de către un profesor cu acest stil de predare este "Eu sunt cel care lumineaza calea pentru elevi, astfel încât elevii mei pot vedea importanța materialului/ continutului și apreciaza disciplina."
- Cadrele didactice cu acest stil de predare nu sunt la fel de preocupat de construirea unor relații cu elevii lor și nici nu este considerat la fel de important ca elevii sa formeze relații cu alți elevi. Acest tip de profesor nu solicita participarea elevilor atat de mult în clasă.

STILURI DE PREDARE

Personal Model

• Profesorii au tendința de a organiza activitatea ca fiind centrată pe profesor, cu un accent pe demonstrație și modele/modelare. Acest tip de profesor acționează ca un model de rol prin demonstrarea capacităților și proceselor, iar apoi ca un antrenor / ghid în a-i ajuta pe elevi sa dezvolte și să aplice aceste aptitudini și cunoștințe.Un profesor cu acest tip de stil de predare s-ar putea comenta: « Eu arăta elevilor mei cum să facă în mod corespunzător o activitate sau să lucreze și apoi ii voi ajuta să stăpânească modalitatea de soluționare a problemei. Este important ca elevii mei pot rezolva independent probleme similare prin utilizarea și adaptarea metodelor demonstrate ». Profesorii cu acest stil de predare sunt interesați în încurajarea participării elevilor și adaptarea prezentarii lor pentru a include stiluri diferite de învățare. Elevii sunt de așteptat să isi asume o anumită responsabilitate pentru învățare și pentru a cere ajutor atunci când nu înțeleg ceva.

STILURI DE PREDARE

Facilitator

• Profesorii tind să se concentreze asupra activităților. Acest stil de predare pune accentul pe învățarea centrată pe elev și nu există responsabilitate mai mare decat de a-l solicita pe elev să ia inițiativa in îndeplinirea cerințelor de învățare diferite. Acest tip de stil de predare funcționează cel mai bine pentru elevii care se simt confortabil cu învățarea independentă și care pot participa în mod activ și să colaboreze cu alți elevi. Profesorii de obicei proiecteaza activități de grup, care să impună învățarea activă, elev-elev pentru a-colaborare și rezolvarea de probleme. Acest tip de profesor va încerca, de multe ori, sa proiecteze situații de învățare și activități care necesită prelucrarea informatiilor de catre elev și de aplicarea a conținutului în moduri creative si proprii.

STILURI DE PREDARE

Delegator

• Profesorii cu un astfel de stil au tendința de a plasa mai mult control și responsabilitatea pentru învățare indivizilor sau grupurilor. Acest tip de predare va posibilitatea elevilor de a alege proiectarea și punerea în aplicare a propriilor proiecte complexe din activitatile de învățare și isi vor asuma un rol consultativ. Elevii sunt adesea solicitati pentru a lucra independent sau în grupuri și trebuie să fie capabili să isi mențină motivația și să se concentreze pentru proiecte complexe. Elevii vor invata mai multe teme decât cele de curs si, de asemenea, trebuie să fie capabili să lucreze eficient în situații de grup și de a gestiona diferite roluri interpersonale.

STILURI DE PREDARE

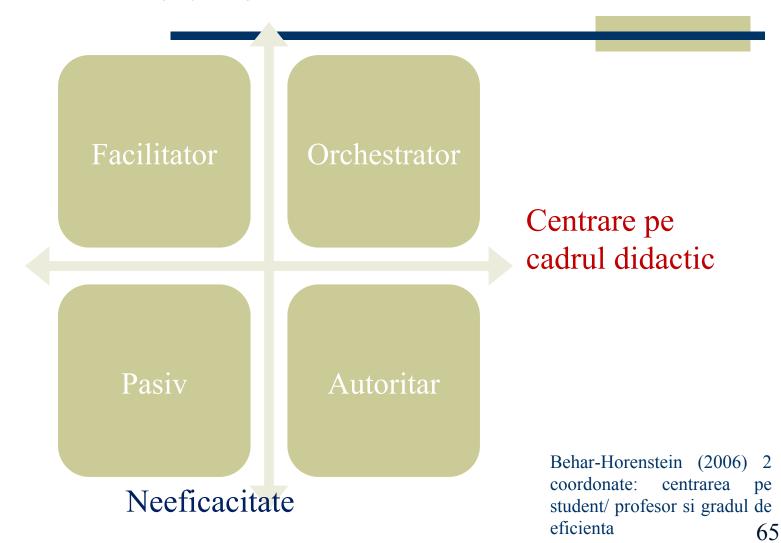
Expert

• Posedă cunoștințele și expertiza pe care elevii au nevoie. Se străduiește să mențină statutul în calitate de expert în rândul studenților prin afișarea de cunoștințe detaliate și provocatoare pentru studenți cu scopul de a spori competența lor. Preocupat cu transmitere a informațiilor și asigurarea că elevii sunt bine pregătiți. Pune accentul pe informații, cunoștințe, aptitudini și posedă. Dezavantajele stilului de predare pot fi prin suprasolicitarea elevilor, iar afișarea de cunoștințe poate fi intimidant pentru studenții mai puțin experimentați. Nu poate identifica întotdeauna procesele care stau la baza rezultatelor obtinute.

Centrare pe

elev

DIFICULTATI de INVATARE Eficacitate

PSIHOLOGIA EDUCATIEI mecanisme...

Mecanisme psihice implicate in invatare...

PSIHOLOGIA EDUCATIEI mecanisme...

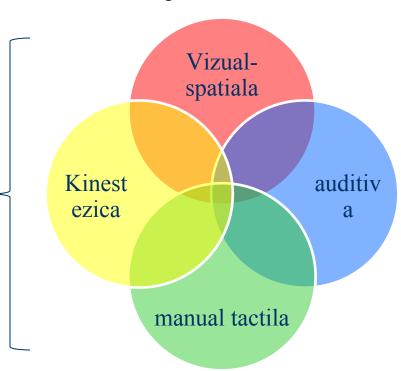

INDIVIDUALIZARE

Material didactic multisenzorial

• impregnarea informationala prin stimulare senzorial multipla

- •Cum putem folosi acest principiu?
- •In ce fel de activitati,
- •Ce fel de suport informational-senzorial am putea folosi?

INDIVIDUALIZARE

Analiza sarcinilor

- Definirea clară a obiectivelor
- Identificarea stadiului inițial
- Stabilirea unitatilor/ pașilor de evolutie
- Evaluarea

Invatarea eficienta

- Determinarea cerințelor
- Stabilirea obiectivelor
- Determinarea unităților de măsură
- Tabelul progresului zilnic

Pedagogia Invatamantului Primar si Prescolar- Bucuresti

DIFICULTATI de INVATARE

INDIVIDUALIZARE

Lucrul în grup

- Grup de opinii
- Grupul de dezbateri
- Grupul de analiză creatoare
- Grupul de lucru dirijat
- Grupul de cercetare
- Grupul de evaluare etica (sistemului de valori)
- Grupul de simulare
- Grupul de discuții libere

Modificarea comp	portamente	lor deficitare	
• Recompensele	concrete	(palpabile)	sunt
decat cele cvasi	abstracte		
• exemple:	_		
• Durata ad	ctivitatii	influen	teaza
		••••	

• Auto-monitorizarea activitatii si rezultatelor

PSIHOLOGIA EDUCATIEI mecanisme...

Mecanisme psihice implicate in invatare...

Atentia ... Ψ

- ψ scoala are roluri foarte importante in dezvoltarea acestei functii psihice si anume:
- ψ sa adapteze capacitatile de atentie ale elevilor la sarcinile scolare;
- ψ sa dezvolte cu precadere atentia voluntara ca nivel superior al manifestarii acestei functii si care sustine cel mai bine activitatea de invatare;
- ψ sa creeze special conditii de provocare a atentiei involuntare pentru a folosi din plin avantajele acesteia;
- ψ sa imbine optim in desfasurarea lectiilor atentia voluntara cu cea involuntara, folosindu-le avantajele si compensand dezavantajele;
- ψ o data cu parcurgerea anilor de scoala sa dezvolte atentia postvoluntara;
- ψ sa dezvolte calitatile atentiei, transformandu-le in insusiri psihice stabile:
- ψ sa ajute elevii sa-si constientizeze propriile capacitati ale atentiei si sa tinda sa si le autodezvolte

PSIHOLOGIA EDUCATIEI mecanisme ...

Mecanisme psihice implicate in invatare...

Ψ Atentia ...

- intensitatea crescuta a unor stimuli pe fondul celor medii. De aceea, in clasa, daca se intentioneaza sa se atraga atentia special asupra unor cuvinte cheie sau unor idei foarte importante, profesorul trebuie sa creasca intensitatea pronuntarii lor, fara insa a depasi limitele optime ale audibilitatii umane. Poate ingrosa intr-un desen o anumita parte pentru a o impune atentiei elevilor.
- Noutatea stimulilor declanseaza foarte repede si usor atentia elevilor si asigura astfel o conditie buna a receptionarii lor. Daca profesorul stie chiar sa provoace asteptarea elevilor fata de acea noutate, va obtine o intensitate crescuta a atentie involuntare. Uneori, chiar o idee ce ar putea trece neobservata, daca este exprimata intr-o expresie verbala noua, usor socanta, va mobiliza cu usurinta atentia elevilor.
- ψ- Miscarea stimulului pe care vrem sa-l impunem atentiei elevilor pe fondul celorlalti stimuli ce raman stabili. Este recomandat sa se utilizeze chiar o miscare artificiala pentru a reliefa mai bine acel stimul.

Mecanisme psihice implicate in invatare...

Ψ Atentia ...

- existenta deja a unui interes (format anterior) fata de o anumita categorie de stimuli si care permite ca atentia involuntara sa se declanseze imediat, ori de cate ori se produce intalnirea cu oricare din acestia. Prin urmare, una si aceeasi lectie de fizica sau de geografie poate corespunde intereselor unor elevi si-i face pe acestia sa fie imediat atenti si sa invete repede, iar la altii sa nu existe interese specifice si sa nu se produca atentia involuntara.
- Experienta satisfactiilor traite anterior in legatura cu o categorie de stimuli va genera usor atentia involuntara la reintalnirea cu oricare dintre ei. Acei elevi care au petrecut o vacanta la munte vor intampina cu satisfactie ora de geografie referitoare chiar la acele locuri si vor retrai bucuria revederii peisajului montan. Vor fi cu mult mai atenti fata de cei ce nu au avut astfel de experiente.
- ψ- Asteptarea care poate fi indusa de catre profesor pregatind declansarea atentiei la aparitia stimulului respectiv. Cuvinte ca acestea: "vom vedea ce efecte au avut fenomenele ..." sunt menite sa

Mecanisme psihice implicate in invatare...

Ψ Atentia ...

- Wolumul: inseamna numarul de elemente asupra carora se poate orienta si concentra dintr-odata atentia. Asemenea elemente pot fi puncte, linii, figuri, cifre, litere, etc. Volumul mediu al atentiei este de 7 (+-2) elemente, deci intre 5 si 9 (M. Golu, 2000, p. 440). Dar volumul poate fi influentat de urmatorii factori:
- <u>ψ Distributivitatea</u> atentiei se refera la posibilitatea desfasurarii concomitenta a mai multor activitati. Ea este posibila fie datorita integrarii intr-un tot a acelor activitati care usureaza cuprinderea lor in campul atentiei, fie existentei unei activitati principale si a altora secundare si relativ automatizate. Invatarea scolara necesita un nivel mediu in manifestarea acestei insusiri, in timp ce anumite profesii sau sarcini de munca o solicita frecvent si la nivel ridicat.

Mecanisme psihice implicate in invatare...

Ψ Atentia ...

- Ψ <u>Stabilitatea</u> atentiei inseamna persistenta ei un timp cat mai indelungat, atat cat este cerut de activitatile complexe de invatare. Dar aceasta nu inseamna ca atentia este o stare rigida, ci are o desfasurare dinamica, existand cel putin trei blocaje sau intreruperi de foarte scurta durata la fiecare minut, exprimand natura functionarii circuitelor nervoase. Aceasta insusire este foarte valoroasa pentru invatare. Ea trebuie sustinuta si dezvoltata facand apel la urmatorii factori:
  - complexitatea si bogatia stimulului fac sa se prelungeasca stabilitatea in timp;
  - natura sarcinii pe care o are subiectul de indeplinit, incarcatura de responsabilitatea a acesteia face ca atentia sa ramana stabila atat cat trebuie;
  - motivatia generala fata de acea activitate este un factor care sustine puternic stabilitatea.

Mecanisme psihice implicate in invatare...

Ψ Atentia ...

<u>Valorial de Concentrarea</u> atentiei se refera la intensitatea optima a excitatiei in acei centrii corticali in care se proceseaza informatia receptionata in timpul unei activitati scolare, cu inhibarea concomitenta a altor centrii, constituindu-se astfel o dominanta functionala care asigura o eficienta superioara in desfasurarea perceptiilor, rezolvarea problemelor, stocarea informatiilor in memorie, etc. De aceea, sarcinile de percepere corecta pot deveni cai de masurare a concentrarii atentiei si pe aceasta baza s-au elaborat multe teste de atentie. totodata, gradul de concentrare a atentiei poate fi apreciat si prin rezistenta la factorii perturbatori.

Mecanisme psihice implicate in invatare...

 ψ Atentia ... ψ Factori de sustinere:

- •sublinierea pentru elevi a importantei temei pe care o vor parcurge in lectia respectiva;
- •formarea din timp si apoi actualizarea intereselor cognitive pentru invatare in general si pentru acea disciplina in special;
- •asigurarea unei bune organizari a activitatii de invatare in clasa, prin care sa se realizeze coerenta, legatura logica a structurilor informationale, implicarea operatiilor si strategiilor corespunzatoare de procesare a informatiilor;
- •antrenarea speciala a elevilor pentru a rezista la perturbatiile si tentatiile din mediul ambiant.

Mecanisme psihice implicate in invatare...

- Ψ Atentia ...
- w Mobilitatea sau <u>Flexibilitatea</u> atentiei se refera la posibilitatea reorientarii si deplasarii atentiei de la un obiect la altul cu viteza pe care o impun diferitele activitati. Minima deplasare se realizeaza la un interval de 1/6 dintr-o secunda.
- ψ Daca cineva nu poate sa-si reorienteze atentia intr-un timp atat de scurt, el se caracterizeaza prin inertia atentiei si nu ar putea face fata, in viata, cerintelor unor profesii cum ar fi cea de pilot pe supersonice sau pentru cursele de automobile.
- ψ Mobilitatea este conditionata de maturizarea neurofunctionala, mobilitatea proceselor nervoase fundamentale, dar si de antrenamentul de durata in satisfacerea, mai intai, a sarcinilor scolare si apoi a celor specifice unei profesii.

Mecanisme psihice implicate in invatare... GANDIREA

L informationala- conceptele si prototipurile

ψ criterii de clasificare

abstracte

empirice

concrete

stiintifice

individuale

particulare

generale

L informationala- conceptele si prototipurile

- ψ C empirice
  - ψ experienta practic-intuitiva si operanta
  - ψ favorizeaza comunicarea interumana si invatarea spontana
  - ψ limitate si deseori nefavorabile in procesul cunoasterii
  - ψ puternic individualizate
  - ψ fragmentare
  - ψ lipsa de ierarhizare a insusirilor reflectate
  - ψ fragilitatea continutului
  - ψ pot deveni automatizate, rigidizandu-se
  - ψ singurele mijloace intelectuale accesibile copilului

L informationala- conceptele si prototipurile

- ψ C stiintifice
  - ψ constructe ipotetico-deductive
  - ψ deliberari constiente
  - ψ coordonari rationale in sistemul intelectual
  - ψ condensari si corelari ale notelor definitorii ale obiectelor
  - ψ faciliteaza formularea definitiilor
  - ψ suportul intuitive-imagistic (cuprins in grade diferite in orice concept) nu afecteaza in mod direct esentializarea
  - ψ caracter mobil, flexibil, dinamic
  - ψ structurare si organizare
  - ψ sustin activitatea practica prin conformitatea cu ligitatile fenomenelor
  - ψ organizate, sistematice, dirijate constient

L informationala- structuri conceptuale complexe

ψ structuri conceptuale ale cunoștințelor

ψ rețele semantice

blocuri de
 cunoştinţe care se
 definesc prin ele
 însele, neavând
 nevoie de raportarea
 la alte cunoştinţe

ψ **scheme** şi **scenarii** cognitive

= sunt succesiuni de evenimente specifice unui anumit context

- organizare de clase care respectă relația de incluziune a claselor
- □ sugerând caracterul extrem de bine organizat şi structurat al cunoştinţelor prin construirea lor din concepte (noduri) şi relaţiile dintre acestea (arcuri ce pot fi de subordonare sau de predicţie)
- ☐ fiecare concept moștenește proprietățile conceptului sau ale claselor supraordonate
- ☐ situaţionale
- □ asimilabile
- ☐ exprimă cunoștințe declarative
- ☐ rolul lor = interventia în procesarea informației: selectează și inferează sau respinge
- ☐ ghidează comportamentul uman
- □un plan, un pachet de organizare numerică și un nod de organizare tematica 83

GANDIREA- latura opertionala

Operațiile (instrumentale) particulare

 ψ direcţionare

ψ G direcţionatăψ G nedirecţionată

 ψ tipul operațiilor presupuse

ψ G algoritmică ψ G euristica

 $\psi \ finalitate$

ψ G reproductivă ψ G productivă ψ G critica

ψ sensul de evoluție

ψ G divergentă ψ G convergenta

ψ modul de desfășurare

ψ G verticală ψ G laterala

GANDIREA- latura opertionala

Operațiile (instrumentale) particulare

 $\begin{array}{c} \psi \ G \ eficient \ \ \\ \psi \ G \ nee ficient \ \ \\ \psi \ G \ nee ficient \ \ \\ \psi \ G \ deductiv \ \ \\ \psi \ G \ inductiv \ \ \\ \psi \ G \ analogic \ \ \end{array}$

 ψ sensul de evoluție $\begin{cases} \psi \text{ G divergentă} \\ \psi \text{ G convergentă} \end{cases}$

 $\begin{array}{c} \psi \text{ G vigilă} \\ \psi \text{ corespondența cu realitatea} \end{array} \begin{array}{c} \psi \text{ G vigilă} \\ \psi \text{ G autista} \end{array}$

PSIHOLOGIA PERSONALITATII Inteligenta...

Modele explicativ-interpretative: psihometric

- ψ Binet s-a confruntat cu o problema practica: elaborarea unui instrument pe baza caruia sa poata fi depistati copii cu intelect normal pentru a fi incadrati in invatamantul de masa
- ψ imagineaz o suita de probe care aproximeaza compozitia operatorie a intelectului (spirit de observatie, memorie, rationament, vocabular, cunostinte etc)
- ψ Terman arata ca varsta mentala este distanta parcursa intre varsta noului nascut si inteligenta adulta
- ψ Q.l.-ul este viteza, adica raportul dintre distanta parcursa si timpul necesar parcurgerii ei

$$\psi$$
 QI= $\frac{\text{varsta mentala}}{\text{varsta cronologica}} * 100$

- ψ Binet Al & Simon Th- Scala metrica a inteligentei
- ψ Terman L- *Standford-Binet*
- ψ Wechsler D- WAIS/ WISC

PSIHOLOGIA PERSONALITATII Inteligenta...

ψ TIM- H Gardner

Gardner arata ca inteligenta este abilitatea de a rezolva probleme sau de a crea produse care au valoare intr-o anumita cultura

vizual-spatiale

inter-personale

muzicale

logico-matematice

lingvistice

corporal-kinestezice

intra-personale

PSIHOLOGIA PERSONALITATII Inteligenta...

Instrumente de masurare a inteligentei

ψ MPC- Raven- serii de figuri geometrice care au regula si se cere ca subiectul sa completeze seria cu una dintre imaginile posibile.

ψ Goodenough – Harris (3-15 ani)- desenarea unui barbat

ψ SIT-R (Slosson Intelligence Test)- presupun atat itemi adresati copiiilor (definirea unor termeni, identificarea partilor corpului, copierea unor forme geometrice etc; dar si observatii directe: *ridica capul cad este asezat pe burta timp de 10 sec*), cat si parintilor (*cand este flamnd cere mancare, cere sa mearga la toaleta*)

ψ Bateria educationala Woodcock-Johnson- 2-90 ani.

memoria numelor cuvinte incomplete

memoria propozitiilor inchiderea vizuala analiza si sinteza

potrivirea vizuala vocabularul in imagini

PSIHOLOGIA EDUCATIEI

MEMORIA

MEMORIA- procesualitate ...

Encodarea/engramarea/intiparirea

Ansamblu de prelucrari logic-informationale, biofizic si biochimic in urma caruia continuturile cognitive, motivational-afective si schemele motorii sunt incrise din segmentul temporal prezent in cel trecut.

Factorii facilitatori/perturbatori ai encodarii

ψ Natura materialului

- abstract
- intuitiv
- explicativ
- lipsit de sens

4	_		1 1		re e	
		C1	2	20 1	ara	sens
		211	α			3013

15 cuvinte **separate**

15 cuvinte in fraza

20,4 repetari

8,1 repetiti

3,1 repetitii

MEMORIA- procesualitate ...

Factorii facilitatori/perturbatori ai encodarii ...

ψ <u>organizarea materialului</u>

- gradul de organizare,
- modul de organizare
- in serii succesive sunt 2 tipuri de asociatii
- la distanta (anterograde retrograde)

adiacente

• Robinson & Brown- elementele de la inceput si sfarsit sunt mai bine retinute decat cele de la mijloc

ψ <u>omogenitatea / heterogenitatea materialului</u>

M+ cand e elemente neomogene intr-o masa omogena

• efectul Robinson

M+ cu cat e mai omogen

- Restorff
- Underwood

materialele mai omogene se M mai greu

MEMORIA- procesualitate ...

Factorii facilitatori/perturbatori ai encodarii ...

ψ <u>volumul</u>

- materialul creste in progresie aritmetica, timpul de memorare creste in progresie geometrica
- Robinson (6 silabe- 71%; 12 silabe- 78%; 18 silabe- 81%; "chunk"= unitate de semnificatie
- G Miller- empanul menzic = 7+ 2

ψ gradul de implicare al subiectului

• cand materialul de memorat se incadreaza in una din categoriille

retroversiuni

traduceri?

demonstratii

Identificarea formulei respective

Enuntarea unor regiuni

cautare pe harta

face parte din

conditiile de
realizare a scopului

Informatii initiale, nespecifice

MEMORIA- procesualitate ...

Factorii facilitatori/perturbatori ai encodarii ...

ψ modul de memorare

globala

• ambele sunt eficace si importante

partiala

conditiile specifice

cand volumul creste,
 M partiala este mai eficienta

ψ n<u>ivelul reactivitatii SN</u>

• C Voicu : hiperactivii M+ stimuli nonverbali cu durata scurta de actiune, nefiind avantajati de activitatile complexe si de lunga durata.

MEMORIA- procesualitate ...

Factorii facilitatori/perturbatori ai encodarii ... w repetitia

optim repetitional

• repetiile suplimentare nu trebuie sa depaseasca 50% din numarul initial de repetitii pentru M

subinvatarea

suprainvatarea

• forma esalonata sau comasata a repetitiilor influenteaza puternic reactualizarea: mult mai productive sunt repetitiile esalonate

ψ alte particularitati: familiaritate; semnificatie; agreabil

MEMORIA- procesualitate ...

Forme ale M...

Pastrarea/ conservarea

- operatii si transformari care au ca rezultat mentinerea in memorie un timp cat mai indelungat, a informatiei si experientelor ecodate anterior.
- Indicatorii de evaluare a conservarii: trainicia (profunzimea si durata).

MEMORIA- procesualitate ...

Forme ale M...

Reactualizarea

- aducerea in campul constiintei a unor elemente din fondul experientei anterioare
- 2 forme de reactualizare

principalul criteriu obiectiv de evaluare a encodarii si pastrarii

recunoastere

- ✓ se realizeaza in prezenta obiectului sau evenimentului sau cu ajutorul unor elemente definitorii pentru acel obiect sau eveniment
- este evaluata dupa corectitudinea identificarii obiectului

reproducerea

- ✓ superioara recunoasterii, presupunand in derularea constienta a continuturilor informationale si actelor motorii anterior achizitionate
- ✓ se evalueaza dupa urmatorii indicatori: promptitudine, completitudine, fidelitate si exactitate 96

MEMORIA sau Uitarea?!

UITAREA ...

ψ condiții și strategii de recuperare

- ipoteza distinctivității codurilor din memorie (Ellis)
- ipoteza indicilor de recuperare
- ipoteza specificității engramării
- ipoteza contextualității

• ipoteza metamemoriei

ușor cu cât ea este mai distinctă în raport cu altele

recuperarea unei informații din

M se realizează cu atât mai

este un fragment al situației de învățare care poate servi la suscitarea recuperării

succesul recuperării depinde de compatibilitatea dintre informația memorată și informația prezentată în faza de recuperare

recuperarea va fi optima când are loc în același context cu encodarea

cunoștințele detnute de individ despre propria sa M, recuperarea =: 1.decizia de căutare a informației, 2.evaluarea rezultatelor de căutare în memorie, 3.cunoașterea și folosirea strategiilor recuperării eficiente

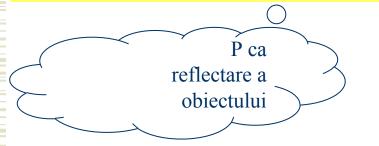
PSIHOLOGIA EDUCATIEI

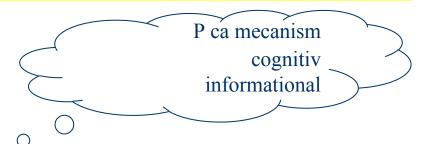
PERCEPTIE-REPREZEN TARE

Dimensiunea SENZORIAL – PERCEPTIVA: perceptiile

reflectare subiectiva nemijlocita, sub forma de imagine, a obiectelor si fenomenelor externe ce actioneaza intr-un moment dat asupra noastra prin ansamblul insusirilor si componentelor lor.

proces de comunicaredirecta intre subiect si lumea externa, mediat de un ansamblu de operatii si transformari logico-gramaticale, de ordin sintactic, semantic si pragmatic de punere in relatie de designare-reprezentare a elementelor alfabetului bioelectric al creierului cu starile insusirile sursei externe, astfel incat primele sa primele sa desemneze si sa se refere la cele din urma.

P poate fi considerata din trei perspective:

ψ P ca activitate

ψ P ca deformare a obiectului

ψ P ca expresie a personalitatii

FUNDAMENTELE PSIHOLOGIEI REPREZENTAREA

Caracterizare

A. continut informational
 ψ caracteristica concreta a obiectului
 ψ 2 tipuri de proprietati :

componentiale (dimensiunile si trasaturile- intersectia si separarea)

holistice (configuratiilesimetria si repetitia)- A

Garner 1978: A, fara linia de la mijloc este perceput tot ca "a"

B. forma ideal-subiectiva = imaginea mentala

forma ideal-subiectiva sub care se reflecta continutul informational in psihicul individului

FUNDAMENTELE PSIHOLOGIEI REPREZENTAREA

Caracterizare

C. privirile rapide
 ψ distanta intre obiecte e dp cu timpul de raspuns
 ψ Ebbinghaus: R este stearsa, palida, claritate redusa
 ; instabila, fluctuanta ; fragmentara, lacunara, fara
 multe amanunte

Kosslyn- presupune ca imaginea mentala contine aceeasi informatie ca si desenul real. Natura oarecum materiala/ cvasispatiala a imaginilor mentale

In R sunt implicate motivatiile, interesele, R sunt bine conturate, bogate si stabile

Proprietati si caracteristici structurale mostenite de la P

R = perceptie pe jumatate realizata- exploreaza urmele obiectelor

Criterii	Imaginea Perceptiva	Imaginea din Reprezentare	
Nuantele cromatice	mult mai bogate	Saracacioase	
Taria imaginii (consistenta)	bine definite	fragmentara, palida; fluctuanta	
Fondul perceptive	clar perceput	detasarea de fondul perceptive; radicalizarea legii selectvitatii	
Detaliile sunt	bine definite	slab definite, contururile fiind centrale, ducand la schematizare	
Dimensiuni	clar raportate la mediu si obiectele campului perceptiv	sunt relative si medii, producand standardizarea proiectiilor mentale 101	

REPREZENTAREA

Mecanismele R

1. prelucrari si sistematizari, combinari si re-combinari ale insusirilor senzoriale

Morais- amplificare/ estompare insusiri ; interiorizarea experientei P, dar la nivel abstract

- 2. selectia insusirilor- reflecta semnificatia acordata de individ acestora
- 3. mecasnim fundamental- cuvantul

4. activitatea individului

structurare interioara, organizare in sisteme, fixare in constiinta, favorizeaza generalizarea

fixeaza si sustine evocarea R, obliga la selectivitate, determina condensarea (interiorizarea senzoriala si verbala

- existenta unor mecanisme cerebrale dedicate; imginile sunt tranzitorii; procesele activatoare sunt diferite de cele de procesare a imaginilor (explorari, rotiri, transformari)
- 6. mecanisme diferite in functie si de tipul de reprezentare

semantice (activarea si punerea in relatie-selectiile-ierahizarea)

REPREZENTAREA

CLASIFICARE

	Criteriu		TIPOLOGIE	
			primare	
			•bazate pe codul conceptual (3-10 ani)	
	Evolutia ontogenetica		•bazate pe codul formal (adolescenta)	
			Partiale	
			Globale	
			Rigide	
			destructibile	
	Gradul	de	statice (neoperationale)	
	mobilitate		dinamice (operationale; presupun: finalitate; selectivitate; accentuare; instabilitate; en	npiriste)
Se pare ca nu exista reprez			zentari pure	103

PSIHOLOGIA EDUCATIEI

IMAGINATIE

FUNDAMENTELE PSIHOLOGIEI IMAGINATIA

IMAGINATIA este....

procesul psihic de operare cu imagini mentale, de combinare sau constructie imagistica tinzand spre producerea noului in forma unor reconstruiri imagistice, a unor tablouri mentale, planuri iconice sau proiecte

PPN, 1987

procesul de combinare si recombinare a datelor din experienta anterioara in vederea dobandirii unor imagini noi, fara un corespondent in realitate sau in experienta noastra personala Zlate

ψ tipul de actiune psihica

ψ forma rezultata

w sensul acestei forme rezultate

combinarea, recombinarea

obtinerea noului

pentru individ, dar si pentru societate

IMAGINATIA - caracteristici ...

I- caracteristici

Bernis vorbea despre:

- compensare
- autism (urmarind placerea jocului de imagini posibile)
- iluzia dorintelor zadarnice (apreciere a dificultatilor si posibilitatilor)
- inventia morala (il detaseaza pe individ de restrictiile morale)
- intentia (iesirea din sine a Eului si amplasarea sa ca obiect)
- arta posibilului (imaginatia puternica implica o constiinta a propriilor limite si depasirea lor)
- epurarea pasiunilor (exprimarea prin forme de arta)
- sursa de bunatate (favorizeaza empatia, ii permite individului de a prvi cu simpatie la celalalt)
- influenta asupra personalitatii (formarea diferitelor componente ale P- caracter) 106

PSIHOLOGIA PERSONALITATII Creativitatea...

ψ produs ...

Irving Taylor delimiteaza 5 nivele de creativitate ce pot fi regasite intr-un produs creativ, marcand trecerea de la *subiectiv* la *obiectiv*.

- **ëcreativitate expresiva-** forma fundamentala a creativitatii care nu este conditionata de nici o aptitudine si este cel mai usor de surprins in desenele copiilor, caracteristicile principale ale acesteia sunt spontaneitatea si liberatatea de exprimare ;
- **ëcreativitatea productiva-** nivelul specific al tehnicienilor, pentru ca presupune insusirea unor deprinderi care permit imbunatatirea modalitatilor de exprimare a creatiei;
- **ëcreativitatea inventiva-** se valorifica prin inventii si descoperiri si pune in evidenta capacitatea de a sesiza relatii noi si neobisnuite;
- **ëcreativitatea inovativa-** presupune intelegerea proufunda a pricipiilor fundamentale (arta, stiinta), si apoi modificarea decisiva a abordarii unui fenomen;
- **ëcreativitatea emergenta-** nivelul suprem al creativitatii la care ajung foarte putini indivizi,presupune descoperirea unui principiu, aunei idei care sa revolutioneze un inreg domeniu al cunoasterii

PSIHOLOGIA PERSONALITATII Creativitatea...

ψ proces...

Se vizeaza caracterul fazic, algortimic chiar al creativitatii.

Graham Wallas, Thomson si Hutchinson sugereaza existenta a 4 faze :

ψ prepararea

ψ iluminarea

ψ incubatia

ψ verificarea

Ex: Mendeleev- tabelul periodic

Newton-fizica mecanica

Einstein A- teoria realtivitatii- fizica cuantica

Edison-becul electric

Mozart

PSIHOLOGIA PERSONALITATII Creativitatea...

ψ proces...

Osborne (1935) desprinde 7 etape

ψ orientarea ψ incubatia

ψ preparatia ψ sinteza

ψ analiza ψ evaluarea

ψ ideatia

Guilford a contestat etapa incubatiei; fiind mai degraba o conditie decat o activitate.

Insasi iluminarea a fost pusa la indoiala, existand multiple exemple de "iluminari false".

Alti autori au constatat suprapuneri ale acestor faze, aludari, comprimari pana la simultaneitate s.a.

PSIHOLOGIA PERSONALITATII Creativitatea...

ψ dimensiune complexa a personalitatii

Creativitatea nu este un efect al conlucrarii mecanismelor sau proceselor psihice si nici o organizare optima a unor diferiti de eprsonalitate.

Creativitatea este o dimensiune de sine-statatoare a personalitatii, beneficiind de intreaga complexitate a acesteia si fiind integrata la nivelurile cele mai adanci ale fiintei umane, in insasi identitatea ei.

Guilford si Lownfeld descriau foarte asemanator personaltiatea creatoare :

ëfluiditate ëelaborare

ëoriginalitate ëcapacitate de redefinire

C Taylor vorbea despre:

ëlipsa de ingamfare ëincrederea in propria activitate

ëtoleranta fata de ambiguitate

PSIHOLOGIA EDUCATIEI

MOTIVATIE-AFECTIVIT ATE

Proprietati

ψ polaritatea

tendința proceselor afective de a gravita fie în jurul polului (+) fie (-) și apare ca urmare a satisfacerii sau nesatisfacerii diferențiate

procesele afective sunt cuplate în perechi cu elemente contrare

se manifestă și în funcție de particularitățile situației, dar mai ales de particularitățile personale

ψ intensitatea

indică forța, tăria, profunzimea

- valoarea afectivă a objectului
- semnificația obiectului în raport cu trebuințele subiectului
- capacitatea afectivă a subiectului

schimbarea (amplificarea) semnificațiilor afectogene ale obiectului sau persoanei cu care subiectul este în relație

Proprietati w durata persistența în timp a proceselor afective, indiferent dacă stimulul mai există sau nu

alimentând în permanență semnificația afectogenă a unui stimul se poate ține mereu trează starea afectivă față de el

nu trebuie confundată cu fluctuația stărilor afective

w mobilitatea

trecerea rapidă de la o fază la alta în interiorul aceleiași trăiri emoționale

fie trecerea de la o stare afectivă la alta

trecerea de la stadiul primar, de incertitudine – deficit de informație

stadiul secundar, care presupune o trăire specifică, adecvată deznodământului (ne)favorabil, bazat pe relevanța informatiei

trecerea de la emoție

la sentiment

de la un tip de sentiment la altul

Proprietati

mimica / pantomimica / modificări de natură vegetativă / 4. schimbarea vocii

ψ expresivitate

Expresiile emoţionale nu sunt izolate ci se corelează şi se subordonează stărilor afective => conduita emoţional-expresivă

Expresiile emoţionale îndeplinesc roluri importante în comportamentul omului:

comunicare exteriorizeaza starea afectivă trăită influențare a conduitei altora utilizarea socială a expresiilor emoționale cu scopul de a obține ceva

contagiune trezirea unor reacții similare la alte persoane autoreglare comportament tipic unei situații

accentuare sau diminuare însăși ale stării afective – descărcare, eliberare afectivă DFP- Bucuresti

FUNDAMENTELE PSIHOLOGIEI AFECTIVITATE

Clasificare

ψ clasificarea lor se poate face după mai multe criterii

- > proprietățile de care dispun
- > gradul lor de conștientizare
- ➤ nivelul calitativ al formelor motivaţionale din care izvorăsc

□ primare □ complexe □ superioare

ψ procesele afective primare

caracter elementar, spontan, sunt slab organizate și tind să scape de sub controlul conștient

tonul afectiv al proceselor cognitive

<u>trăirile afective de proveniență organică (stări de alarmă, iritație, euforie datorate unor boli)</u>

<u>afectele</u> (groază, mânie, frică, spaimă, râs în hohote ca forme impulsive intense de scurtă durată)

115

Clasificare

ψ procesele afective complexe

grad mai ridicat de conștientizare și intelectualizare

<u>emoții curente</u> (forme afective de scurtă durată, cu caracter situativ orientate spre un obiect sau o persoană: bucurie, tristețe, simpatie, entuziasm, dispreț, plăcere, dezgust)

emoții superioare (legate de obiecte și de activitate)

<u>dispoziții afective</u> (stări difuze, cu intensitate variabilă, care dacă se repetă se pot transforma în trăsături de caracter: bună dispoziție, veselie, blazare, entuziasm, anxietate)

Clasificare

ψ procesele afective superioare

restructurare valorică la nivel de personalitate, depășind structura și conținutul stărilor emoționale tranzitorii

<u>sentimentele</u> (intense, de lungă durată, specific umane, condiționate social-istoric . dragostea, ura, gelozia, admirația, îndoiala)

- ✓ <u>intelectuale:</u> curiozitatea, mirarea, îndoiala, dragostea de adevăr
- ✓ estetice: admirația, extazul
- ✓ morale: patriotismul, datoria

<u>pasiunile</u> (sentimente cu orientare, intensitate, grad de stabilitate și generalitate foarte mare, care antrenează întreaga personalitate)

teorii

Teorii fiziologice periferice

W. James

stimul

ia stimulu expresi a emoţio nală

emoţi a

ψ sursă a emoțiilor excitațiile, semnalele provenite de la viscere, de la mușchi, iar trăirea emoțională nu ar fi decât o reverberație a viscerelor, o colecție de semnale interoceptive

- ψ emoția apare ca un fapt subiectiv fără eficiență
- ψ funcția de a dubla pe planul conștiinței o stare organică, fiind proiecția simplă a acesteia
- ψ feedback-ul vegetativ al organelor efectoare joacă un anumit rol: el întreține și uneori exagerează emoția

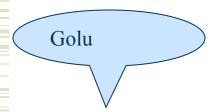
FUNDAMENTELE PSIHOLOGIEI MOTIVATIA

Ce inseamna Mt? Ce inseamna sa fi motivat?

- ψ mecanisme psihic cu rol de stimulare și activare, de sensibilizare selectivă și imbold
- ψ "cheia înțelegerii și explicării comportamentului"
- ψ reacție învățată, asociată unui stimul, sau ca un factor psihologic ce influențează comportamentul
- ψ activitatea spontană ce energizează organismul și explică trecerea de la o stare de repaus la una de acțiune
- ψ modelul subiectiv al cauzalității obiective

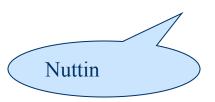

FUNDAMENTELE PSIHOLOGIEI MOTIVATIA

modelul subiectiv al cauzalității obiective, cauzalitate reprodusa psihic, acumulata in timp, transformata si transferata prin invatare si educatie in achizitie interna

> desemneaza aspectul dinamic și direcțional (selectiv sau preferențial) al comportamentului

totalitatea mobilurilor interne ale conduitei, fie că sunt înnăscute sau dobândite, conștientizate sau neconștientizate, simple trebuințe fiziologice sau idealuri abstracte

ψ pârghie importantă în autoreglare ψ forță motrice a întregii dezvoltări psihice și umane

ψ sensibilizează diferit persoana la influențele externe

ψ răscolește și reașează, sedimentează și amplifică resursele psihice

FUNDAMENTELE PSIHOLOGIEI **MOTIVATIA...** tipologie

Tipuri

ψ trebuințele

sunt structuri motivationale fundamentale ale personalității care pot fi clasificate după diferite criterii, însă cel mai important este că ele îndeplinese concomitent funcții energetice, funcționale și informațional reglatorii fiind prezente în cele mai diverse conduite ale omului

w motivele

• reactualizări și transpuneri în plan subjectiv a stărilor de necesitate (concretizări ale trebuințelor), conștientizate sau nu

ψ dorințele

• constituie mobilul declanșator al acțiunii, susținând-o energetic și orientând-o,

ψ aspirațiile

ψ interesele

ψ convingerile

ψ idealurile

ψ concepția despre lume și viață

sau conative

schimbate între interlocutori pentru a face să progreseze comunicarea spre un scop

... functii

✓ Funcţia de activare internă difuză şi de semnalizare a unui dezechilibru fiziologic sau psihologic specifică trebuințelor

✓ Funcția de mobil sau de factor declanșator al acțiunilor efective

mobilul ce alege dintre deprinderile existente pe cea care va fi actualizată- declansarea actiunii

✓ Funcția de autoreglare a conduitei

caracter activ și selectiv

- J. B. Brown discuta despre calitatea de motivatie a unei variabile psihologice:
  - ψ faciliteaza o anumită varietate de răspunsuri
  - ψ contracareaza/ reduce manifestarea anumitor comportamente
  - ψ influențeaza adoptarea unor noi forme acționale

... holist-umaniste

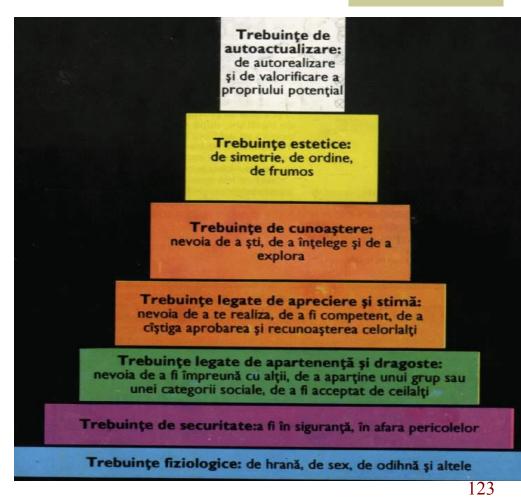
Maslow

ψ o trebuință este cu atât mai improbabilă cu cât este mai continuu satisfăcută

ψ trebuință nu apare ca motivație decât dacă cea inferioară ei a fost satisfăcută

ψ succesiunea trebuințelor nu trebuie interpretată rigid, în sensul că trecerea la o altă trebuință ar necesita satisfacerea în întregime și durabilă a trebuinței anterioare

ψ apariția unei noi trebuințe după satisfacerea uneia anterioare se realizează treptat

... holist-umaniste

C. Mamali

explică raporturile dintre indivizii intrați în acțiune și mai ales relațiile dintre rolurile lor ψ bazată pe evoluția sistemului motivațional al indivizilor pe baza interacțiunii dintre ei.

🗤 balanță motivațională

individul este simultan:

ψ producător de satisfacție

 ψ beneficiar de satisfacție pentru nevoile celui cu care se află în interacțiune

nivelul ierarhic al motivelor proprii

nivelul ierarhic al motivelor pe care le satisfac celorlalţi

... holist-umaniste

principalele stări ale balanței motivaționale

ψ stagnare

ψ dezvoltare motivaţională inegală sau contradictorie

ψ coinvoluție motivațională

ψ coevoluție motivațională

nivelul ierarhic al motivelor proprii

nivelul ierarhic al motivelor pe care le satisfac celorlalți

... holist-umaniste

Nuttin- modelul relațional

relațiile preferențiale pe care omul, în comportamentul lui le stabilește cu lumea

- ψ individul și mediul
- ψ distemul relațional individ-mediu
- ψ originea fundamentala a dinamismului sistemului rezida în trebuințele sale
- ψ trebuințele, apar mai întâi sub formă precomportamentală
- ψ Mt = proces de reglare continuă

unitate bipolară care reprezinta celula de bază a studiului comportamentului

caracter dinamic

individul este o entitate funcțională incompletă, el resimte nevoia de a intra în relații cu obiecte

presupune o orientare implicită spre o categorie de obiecte

direcționare activă a comportamentului

... holist-umaniste

Nuttin-modelul relațional...

- ψ comportamentele sunt intrinsec motivate
- ψ orientarea fundamentală a trebuințelor este înnăscutămediu
- ψ activarea procesului motivaţional se origineaza in:

condițiile interne ale individului

obiect care poate crește, la individ, trebuința latentă

se sugerează că motivațiile specific umane nu sunt simple derivații ale trebuințelor și dinamismul comportamentului nu trebuie conceput în termenii unei serii de trebuințe psihice autonome

... holist-umaniste

Nuttin-modelul relațional...

latura cognitiva

scopuri

planuri/ proiecte

ψ nu doar restabilirea homeostatica, ci si dezvoltarea personala

ψ Mt devine puternic individuala si subiectiva

alienarea motivatinala

Succes vs insucces scolar...

Succes vs insucces scolar...

ψ Succesul scolar...

- ψ <u>Factorii interni</u> se constituie ca elemente definitorii ale capacității de învățare și cuprind determinanți:
  - biologici
  - •particularități de vârstă,
  - •starea sănătății,
  - •potențial de muncă precum
  - •însuşiri psihice, cognitive şi non cognitive, referitoare la nivelul de dezvoltare intelectuală, aptitudini, interese, aspiraţii, atitudini.

Succes vs insucces scolar...

ψ Succesul scolar...

ψ <u>Factorii externi</u> se pot defini prin:

- •aspectele psihopedagogice care privesc organizarea și desfășurarea procesului de învățământ (concordanța dintre conținut și capacitatea de asimilare a elevilor, metodologia aplicată, nivelul de pregătire al profesorului), aspecte care ar putea fi incluse și în categoria factorilor interni, datorită incidenței asupra actului didactic
- •condițiile de mediu familial, socio-cultural, calitatea materialelor didactice, a resurselor materiale din școală, condiția estetică a mediului școlar.

Succes vs insucces scolar...

ψ Insuccesul scolar...

ψFactorii interni se constituie ca elemente definitorii ale capacității de învățare și cuprind determinanți biologici (particularități de vârstă, starea sănătății, potențial de muncă), precum și însușiri psihice, cognitive și non – cognitive, referitoare la nivelul de dezvoltare intelectuală, aptitudini, interese, aspirații, atitudini.

• • •

 Ψ .... Ψ ....

Intrebari si discutii...